

MÔJ ROK

1971

MÔJ ROK 1971

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.knihynastole.cz
www.albatrosmedia.sk

Miloslava Podmajerská, Martin Ježek
MÔJ ROK 1971 – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť
rozširovaná bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

MÔJ ROK 1971

Miloslava Podmajerská, Martin Ježek

Vydalo nakladateľstvo **nastole** v Brne roku 2026 v spoločnosti
Albatros Media a. s. so sídlom 5. května 22, Praha 4.
Číslo publikácie 46 975.

Preklad: *Olga Vašková*
Ilustrácia na obálke: *Matěj Pospíšil*
Grafický návrh obálky: *Pavel Ševčík*
Grafický dizajn: *Ema Pavlovská*
Sadzba: *Martina Mojzesová*
Jazyková korektúra: *Silvia Vnenková*
Výtvarná redaktorka: *Kristina Synek*
Zodpovedná redaktorka: *Silvia Vnenková*
Technický redaktor: *Jiří Matoušek*
1. vydanie

© Miloslava Podmajerská, Martin Ježek, 2026
Translation © Olga Vašková, 2026
Illustration © Matěj Pospíšil, 2026
Fotografia na obálke: Shutterstock.com / © cgudinny
Fotografie: Shutterstock.com, str. 11 © Roman Nerud,
str. 11 © Vladimir Wrangel, str. 18 © Rudenkois, str. 70 © Stock-Asso,
str. 113 © Kojin, str. 123 © ambrozinio, str. 158 © kckate16,
str. 178 © Roman Nerud

ISBN v tlačenej verzii 978-80-7448-660-9 (1. zverejnenie, 2026)
ISBN e-knihy 978-80-7448-670-8 (1. zverejnenie, 2026) (ePDF)

www.knihynastole.cz
e-shop: www.albatrosmedia.cz

Vyťažovanie textu alebo dát z tejto publikácie
v zmysle čl. 4 smernice 20 19/790/EU je zakázané.
Cena uvedená výrobcom predstavuje nezáväznú odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

Nakladateľovi sa napriek všetkému úsiliu nepodarilo nájsť
autorov niektorých fotografií ani ich prípadných dedičov.
Ak existujú, nech láskavo kontaktujú nakladateľa.

OBSAH

Na úvod	4	Jedlo	111
Kultúra	18	Školstvo	116
Hudba	24	Krimi	118
Film	41	Humor	127
Televízia	55	Doprava a cestovanie	135
Literatúra	60	Cestovanie	136
Divadlo	66	Doprava	142
Výtvarné umenie	69	Veda a technika	158
Médiá a reklama	71	Zdravotníctvo	166
Móda	81	Kozmonautika	170
Architektúra	90	Šport	179
Spoločnosť	98	Kalendárium 1971	190
Bývanie	107	Zdroje	216

POĎAKOVANIE

Pri písaní tejto knižky mi svojimi spomienkami a významnou pomocou pri vzniku textu prispeli Lenka Hájková, Hedvika Čaňková, Hugo Smyčka, Pavla Drlíková, Miroslav Berečka, Radim Čech a Tomáš Haša. Za spoluprácu ďakujem Českému štatistickému úradu a Ive Bendovej a Zdeňkovi Zúchovi z Ústavu českej literatúry Akadémie vied ČR.

Martin Ježek

NA ÚVOD

„Já su tak šťastné,“ ozvalo sa 30. júla z televíznej obrazovky. Smial sa z nej poriadny chlapík, ktorý práve vyliezol z vody. František Venclovský preplával ako prvý Čechoslovák kanál La Manche. Ešte dlho potom sa táto veta v hanáckom nárečí objavovala pri rôznych príležitostiach. Na začiatku roku 1971 poriadne mrzlo. V Prahe Ruzyni namerali dokonca dvadsaťjedenstupňové mrazy. Prvý pracovný deň, v pondelok 4. januára, si ľudia v práci rozprávajú o hercovi Milošovi Kopeckom, ktorý hral na Silvestra v televíznom filme Trapas. Korupcia v ňom bola braná tak samozrejme, ako noc strieda deň. Od augusta 1968 uplynulo dva a pol roka a kolesá normalizácie spoločnosti, cesty k čistej totalite, už sa krútili a naberali rýchlosť. Absolútna moc komunistov bola podtrhnutá a spočítaná na ich májovom zjazde. Nebolo to veselé. Mnohí si ešte pamätali čistky z päťdesiatych rokov a vedeli, že môže ísť o život. Komunisti to však už nechceli a mali na to dobré dôvody. Boli jednoducho dômyselnejší a vďaka ich plánom sa sedemdesiatym rokom okrem iného hovorí éra Husákových detí. Bola to doba, keď sa otvorilo kino a v jeho podzemí bol atómový kryt, keď sa nastupovalo na mimoriadne víkendové zmeny a kolektívy súťažili o titul brigáda socialistickej práce. Či chceli, či nie.

Väčšina ľudí chcela žiť a milovať sa, mať deti a pokoj od nejakých politických táranín a handrkovania. Len sa neangažovať a byť ticho v ústraní, vo svojom chalupárskom exile. Tam sa ľudia komunistom smiali a držali palce tým, ktorí sa im dokázali postaviť. Aj preto, že oni sami k tomu nemali dosť odvahy a vedeli to. Aké to bolo na začiatku normalizácie a ako je možné, že na politiku komunistov po oteplení z konca šesťdesiatych rokov obyvateľstvo tak dalo?

Všetkým, ktorí sa v roku 1971 narodili alebo chcú naň zaspomínať alebo sa o ňom niečo dozvedieť, je táto kniha venovaná. A pokiaľ chcete knihu sami venovať niekomu blízkemu, je tu pre vás nasledujúca strana.

Stránka pre Teba

Engraving 70

PF
1971

ROK 1971 PODĽA INÝCH KALENDÁROV

Gregoriánsky kalendár	1971 (MCMLXXI)
Arménsky kalendár	1419 – 1420
Etiópsky kalendár	1963 – 1964
Bengálsky kalendár	1377 – 1378
Berberský kalendár	2921
Budhistický kalendár	2515
Byzantský kalendár	7479 – 7480
Čínsky kalendár	5. 12. 1970 – 14. 12. 1971 Prasa
Kalendár Francúzskej revolúcie	179 – 180
Hebrejský kalendár	5731 – 5732
Hindský kalendár	1892 – 1893
Iránsky kalendár	1349 – 1350
Islamský kalendár	1390 – 1391
Japonský kalendár	2631
Koptský kalendár	1687 – 1688
Kórejský kalendár	4304
Perzský kalendár	1349 – 1350
Thajský solárny kalendár	2515

HUSÁKOVE DETI

Viete, prečo sa ľuďom s ročníkom narodenia 1970 až 1975 hovorí Husákove deti? Normalizačný režim potreboval upokojiť obyvateľstvo po zmarených nádejach Pražskej jari. Potreboval si ľudí získať a nechcel sa uchýľovať k plošnej represii. Ako na to? Pokiaľ by neboli ceny v obchodoch vysoké a zvyšovali by sa platy, obyvateľstvo by bolo spokojné a na tanky Červenej armády na námestiach v auguste 1968 by pomaly zabudlo. A tak sa komunisti uchýlili k politike „podplácania“ sociálnymi výhodami a zamerali sa na mladých. Svojou sociálnou politikou si ich dlhodobo zaviazali. Utiect' na Západ s deťmi bolo ťažšie.

POPULAČNÁ EXPLÓZIA

Po roku 1970 dochádza k zmene materskej dovolenky. Matky mohli byť na „materskej“ až tri roky a zamestnávateľia mali povinnosť po ukončení materskej dovolenky zamestnankyni umožniť nástup na rovnaké miesto a za rovnaké peniaze. Na jednej strane režim vyšiel v ústrety požiadavkám zamestnaných matiek a sledoval tým masovú podporu mladých rodín, na druhej strane to spôsobilo veľký výpadok pracovných síl. Nastala totiž populačná explózia. V roku 1970 bolo na materskej dovolenke 109 295 žien, v roku 1974 už 240 311. A tak sa stávalo viac materských škôl a jaslí.

TO SA POČÍTA

Materský príspevok zavedený v roku 1970, zvýšenie prídavkov na deti v roku 1972, pôžičky mladým ľuďom s deťmi od roku 1973 a zvýšenie jednorazovej podpory pri narodení dieťaťa na 2 000 Kčs v roku 1971. Cieľ: záväzná lojalita mladých rodín voči novému režimu. Výdaje štátu na výchovu detí sa v tom čase ohromne zvýšili, obmedzovať sa začali až v polovici sedemdesiatych rokov.

ČÍSLA A ŠTATISTIKY

KDE NA TO VZALI?

V apríli 1971, pred začiatkom zjazdu komunistov, sa v Československu skutočne znížili maloobchodné ceny. Nový režim bol na tento krok, samozrejme, veľmi pyšný. Ale aj vtedy museli súdruhovia premýšľať, koľko si môžu dovoliť minúť. Odpoveď na otázku, kde na to komunisti vzali, musíme hľadať v reformných rokoch 1967 a 1968. Vtedy hospodárstvo prosperovalo a túto doznievajúcu konjunktúru využili a investovali vlastne reformné peniaze do upevnenia normalizácie. Účel svätí prostriedky.

SALÁMY NESTÁLI ZA NIČ

Ceny boli teda, až na výnimky, nižšie alebo zakonzervované. Základné priemyselné výrobky typu vysávač alebo chladnička sa už dali kúpiť počas šesťdesiatych rokov, takže už sme ich mali doma. A, navyše, sa zvyšovali platy, preto mohli ľudia míňať. Tak sa zvyšoval dopyt po nových výrobkoch. Ale na tento konzumný smäd nebol režim pripravený. Centrálne plánovanie nebolo schopné pružne reagovať. Navyše začala zaostávať kvalita niektorých produktov, napríklad mäsových výrobkov a údenín. So zvyšujúcou sa potrebou valút sa museli kvalitné výrobky z mäsa vyvážať, takže pulty boli prázdne. O hovädzine ste mohli len snívať a bravčového bolo veľmi málo a pre bežného človeka bolo dosť drahé – kilo stálo v priemere 30 Kčs, priemerná mzda bola pritom okolo dvoch tisíc.

MZDY: TÍ HORE DOSTALI VIAC

V roku 1970 štát vynaložil na mzdy 226 miliárd korún a potom sa každý rok platy zvyšovali, v roku 1975 to bolo takmer 300 miliárd. Zamestnanci boli rozdelení do 17 pracovných tried. Mzda sa mala zvyšovať pracovníkom v najnižších triedach, ale skutočnosť bola iná. Prvej pracovnej triede bola

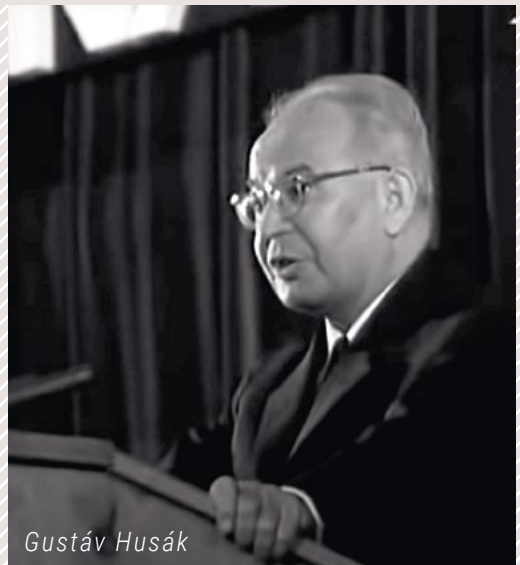
mzda navýšená o 15,9 %, deviatej o 20,2 % a pätnástej o 19,1 %. Vedúci pracovísk a riaditelia, čo už mali byť preverené kádre a z 99 percent komunisti, teda dostali oveľa viac ako obyčajní robotníci.

Priemerne mzdy vzrástli z 1 481 Kčs v roku 1965 na 2 153 Kčs v roku 1972, pričom len medzi rokmi 1970 až 1973 rástli približne o 130 Kčs ročne.

HUSÁK – PROGRESIA S R. O.

Ľudí výška výplaty, samozrejme, zaujímala. Reforma v roku 1968 totiž mzdy uvoľňovala a platy začali nekontrolovateľne rásť, mierili ku kapitalistickému systému odmeňovania. S tým boli mnohí spokojní, ďalším však istá mzdová solidarita chýbala. Augustová okupácia a nástup pôvodne progresívneho reformného politika Gustáva Husáka k moci tento vývoj vrátila späť a závistlivci mohli byť spokojní. Všetci mali skoro rovnako (málo).

Tu je asi treba dodať, že Husák sa skutočne ako progresívny prezentoval, na koberčeku v Moskve v auguste 1968 však svoj reformný postoj začal prehodnocovať, pomaly chytal, až chytil „správny“ politický vietor a v priebehu ďalších dvadsiatich rokov dosiahol v Československu na najvyššie možné štátne a politické posty.

Gustáv Husák

POKOJ V BANIACH

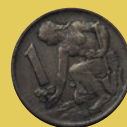
V baniach môže byť za istých okolností výbušné prostredie. Pokiaľ sa ale baníkom siahne na platy, nie je k výbuchu v štôľňach potrebný metán. Preto bola mzdová politika v priemyselných oblastiach Československa trochu iná. A pre bane to platilo bez výnimky. Tam sa navyšovalo najviac nižším baníckym triedam (10 až 15 %).

AKO SA ZVYŠUJE A ZNIŽUJE ZÁROVEŇ ALEBO DÔCHODKY

Starobné dôchodky sa tiež zvyšovali, predovšetkým ľuďom, ktorí nebrali skoro žiadnu penziu. Na prvý pohľad chvályhodný čin však mali komunisti dobre prepočítaný. Na starých ľuďoch im záležalo oveľa menej ako na rodinách s malými deťmi. A tak sa dôchodky síce zvyšovali, ale v porovnaní s navýšenými platmi boli stále malé. V roku 1963 bola výška dôchodku 60,8 percenta priemernej mzdy, v roku 1970 sa tento podiel znížil na 49,2 percenta (954 Kčs) a stále klesal.

PRIEMERNÁ MZDA 2 020 Kčs

Poľnohospodárstvo 1 890 Kčs

Stavebníctvo 2 306 Kčs

Nákladná doprava 2 364 Kčs

Obchod 1 700 Kčs

Veda, výskum, vývoj 2 345 Kčs

Bytové hospodárstvo 1 296 Kčs

Školstvo 1 896 Kčs

Kultúra 1 405 Kčs

Zdravotníctvo 2 115 Kčs

Súdnicstvo 2 033 Kčs

DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ

Stredný stav obyvateľstva	9 830 602	Potraty	86 452
Sobáše	91 864	Zomreli	122 375
Rozvody	23 616	ženy	57 475
Narodili sa	155 233	muži	64 900
Deti narodené mimo manželstvo	8 112	Priťahovali sa	15 232
		Vystažovali sa	12 742

CENY POTRAVÍN, TOVARU A SLUŽIEB (PODĽA ČŠÚ)

Potraviny

Chlieb (1 kg)	2,60 Kčs	Cukor kockový	8,00 Kčs
Hladká múka	3,80 Kčs	Kurča	26,50 Kčs
Ryža	5,00 Kčs	Mlieko (2 % tuku)	1,90 Kčs
Zemiaky	0,70 Kčs	Syr Eidam (30 % tuku)	19,00 Kčs
Hovädzie predné s kosťou	17,00 Kčs	Víno biele (1 l)	17,00 Kčs
Dusená šunka (1 kg)	70,00 Kčs	Rum (1 l)	65,00 Kčs
Párky (1 kg)	25,00 Kčs		
Maslo (I. akosť, 1 kg)	40,00 Kčs	Elektro	
Olaj (1 l)	25,40 Kčs	Elektrický sporák: 3 platne	3 300 Kčs
		Chladnička	2 380 Kčs

Práčka	1 580 Kčs
Televízor	3 900 Kčs

Dopravné prostriedky

Auto Škoda	45 500 Kčs
Bicykel pánsky	690 Kčs
Benzín (1 l) normál	2,10 Kčs
Benzín (1 l) špeciál	2,40 Kčs

Oblečenie

Letný pánsky plášť (Hubertus)	250 Kčs
Zimný dámsky plášť	757 Kčs
Dámske šaty bavlnené	93 Kčs
Panská košeľa – dlhý rukáv	60 Kčs
Silony	10 Kčs
Pánske bavlnené ponožky	7 Kčs
Pánske poltopánky	170 Kčs
Dámske celoročné topánky	176 Kčs
Chlapčenské topánky (10 rokov)	50 Kčs

Tovary

Hnedé uhlie (100 kg)	17,20 Kčs
Čierne uhlie (100 kg)	26,20 Kčs
Cigareta Memfis (1 ks)	0,40 Kčs
Cigareta Partizánka (1 ks)	0,16 Kčs
Mydlo jadrové (1 kg)	8,40 Kčs
Mydlo toaletné (1 kg)	25,00 Kčs

Služby

Nájomné za byt (2 izby a kuchyňa s vykurovaním)	238 Kčs
Nájomné za byt (2 izby a kuchyňa bez vykurovania)	106 Kčs
Kino klasický formát	4 Kčs
Kino – širokouhlá projekcia	6 Kčs
Cestovné:	
osobný vlak (100 km)	14 Kčs
rýchlik (300 km)	58,80 Kčs
autobus (10 km)	3 Kčs
MHD	1 Kčs
Strihanie vlasov	5 Kčs

NARODILI SA

Erika Judínyová, moderátorka

Ján Ďurovčík, choreograf a režisér

Marcel Nemeč, herec, zabávač

Juraj Čobej, slovenský futbalový brankár

Martina Šimkovičová, moderátorka a politička

Adriana Sklenaříková, modelka

Pavol Rybár, hokejový brankár

Lucia Piušsi, herečka a speváčka

Martin Mrva, šachový veľmajster

Robo Opatovský, spevák a skladateľ

30. januára

10. apríla

8. júna

7. augusta

29. augusta

17. septembra

12. októbra

21. októbra

12. decembra

25. decembra

Adriana Sklenaříková Lucia Piušsi

Martin Mrva

Robo Opatovský

SVET

Josh Bernstein , cestovateľ, moderátor	24. februára
Idina Menzel , herečka, skladateľka, speváčka	30. mája
Mark Wahlberg , spevák	5. júna
Alison Krauss , country speváčka, huslistka	23. júla
Thalía , herečka, speváčka	26. augusta
Goran Ivanišević , bývalý profesionálny tenista	13. septembra
Lance Armstrong , bicyklista, sedemnásobný víťaz Tour de France	18. septembra
Sacha Noam Baron Cohen , autor, komik	13. októbra
Snoop Dogg , hudobník, hip-hoper, raper	20. októbra

Idina Menzel

Mark Wahlberg

Thalía

Goran Ivanišević

ROK PRASAŤA

27. 1. 1971 – 14. 2. 1972

Element: zem

Princíp: jin

Ročné obdobie: začiatok zimy

Svetové strany: SV, JV

Podľa čínskej tradície predstavuje Prasa archetyp človeka, ktorý miluje život. Prasatá sú modelmi úprimnosti, čistoty, cti a znášanlivosti. Sú opatrné a starostlivé; dajte im svoju dôveru a oni sa budú snažiť ju nesklamať. Prasa má len veľmi málo priateľov, zato na celý život. Pre nich je ochotné podstúpiť aj neuveriteľné obete. Môže vykonávať akékoľvek povolanie, je svedomité a pracovité. Na základe emócií môže byť tiež veľmi úspešné v umeleckej oblasti. Ľudia majú často sklon využívať jeho naivitu. Platí to aj pre jeho citový život. Býva klamané, podvádzané, ale aj milované. Len čo sa začne váľať v špine, skončí zle. Ľudí narodených v tomto znamení ostatní obdivujú. Ak nájdeme vo svojom okolí niekoho krásneho, milujúceho a až úzkostlivo starostlivého – bude to s najväčšou pravdepodobnosťou človek narodený v znamení Prasatá. Prasatá stále obetujú vlastné šťastie a pohodlie na oltár niekoho iného. Sú lojálne a verné, málokedy žiadajú druhých o pomoc. Prasa býva väčšinou mlčanlivé, ak sa však rozhodne hovoriť, nič a nikto ho nezastaví. Túži po poznaní, rodí sa s vynikajúcim vkusom.

Prasa patrí do skupiny vodných znamení, predstavuje začiatok zimy, symbolizuje tiež klíčenie rastlín a zrod novej formy života.

Ale, pozor, aj prasa má svoje slabiny: niekedy mu chýba realizmus a oddáva sa len sneniu. Býva naivné a dôverčivé, ľahko ho možno oklamať.

- Prasatá sú veľmi tolerantné, optimistické a väčšinou nemajú problém vyjsť aj s akokoľvek komplikovaným človekom.
- Sú veľmi lojálne a oddané svojim najbližším.

- Prasatá majú sklon k lenivosti, povaľovaniu a s tým súvisiacemu priberaniu.
- Prasatá nie sú veľmi dobré v komunikácii.
- Prasatá nepoznajú únosnú hranicu.

Slávni narodení v roku Prasatá

Arnold Schwarzenegger , športovec, herec, politik	30. 7. 1947
Kevin Spacey , herec, režisér, scenárista a producent	26. 7. 1959
Meat Loaf (Marvin Lee Aday), rockový spevák	27. 9. 1947
Ernest Miller Hemingway , spisovateľ	21. 7. 1899 – 2. 7. 1961
Stephen King , spisovateľ, herec, hudobník	21. 9. 1947
Woody Allen (Allen Stewart Konigsberg), režisér, spisovateľ, hudobník, komik	1. 12. 1935
Amy Jade Winehouse , speváčka	14. 9. 1983 – 23. 7. 2011
Ronald Wilson Reagan , prezident USA, guvernér, herec	6. 2. 1911 – 5. 6. 2004
Alfred Hitchcock , režisér a autor, majster hororu	13. 8. 1899 – 29. 4. 1980
Elon Musk , podnikateľ, filantrop, vynálezca	28. 7. 1971
Jules Verne , spisovateľ, zakladateľ sci-fi	8. 2. 1828 – 24. 3. 1905
Alain Fabien Maurice Marcel Delon , herec	8. 11. 1935
Elton Hercules John (Reginald Kenneth Dwight), spevák, skladateľ, klavirista	25. 3. 1947

Medzi ďalších patria **Hilary Clinton**, **Luciano Pavarotti**, **Henry Ford**, **Ricky Martin**, **dalajláma** alebo **Wolfgang Amadeus Mozart**.

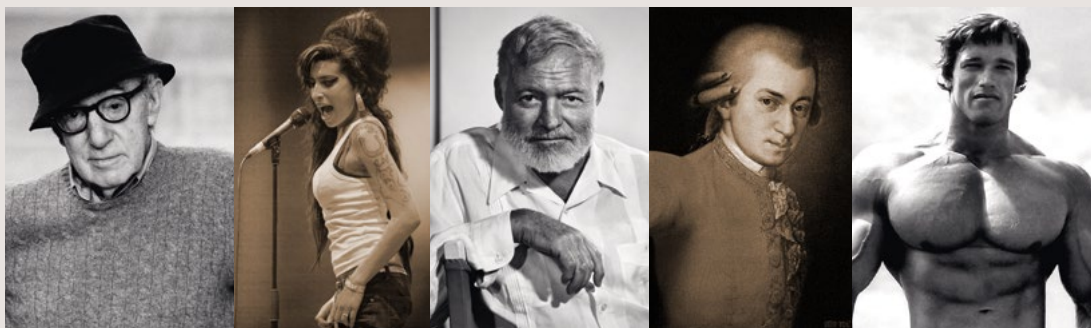
Woody Allen

Amy Winehouse

E. Hemingway

W. A. Mozart

A. Schwarzenegger

KULTÚRA

Rok 1971 predstavoval v dejinách našej kultúry významný a zároveň bolestný zlom. Po nádejnom období politického a kultúrneho uvoľnenia druhej polovice 60. rokov, ktoré vyvrcholilo Pražskou jarou 1968, nastúpila v Československu éra tzv. normalizácie. Tá zásadne ovplyvnila aj podobu kultúrneho života na Slovensku. Kultúra bola v roku 1971 opäť jednoznačne podriadená ideologickým požiadavkám Komunistickej strany Československa. Umelecká tvorba mala slúžiť „výchove socialistického človeka“ a podporovať oficiálnu politickú líniu. Sloboda prejavu, experiment a kritické myslenie boli považované za nežiaduce. Začali sa kádrové previerky, ktoré postihli stovky umelcov, spisovateľov, dramaturgov, redaktorov či pracovníkov kultúrnych inštitúcií

AKO KAREL GOTT EMIGROVAL A POTOM SA VRÁTIL

V roku 1971 sa Karel Gott nevrátil zo západonemeckého turné. Ľudia si o tom šepkali a ani komunistov to nenechávalo na pokoji. Gustáv Husák o Gottovi hovoril na celoštátnom zjazde komunistov. „Všetci vieme, aké podmienky na prácu mali, Gott ako Gott, ale aj všetci ostatní. Slávu mal, peniaze, čokoľvek chcel. Cestoval po svete a tak ďalej. Nech sa rozhodne, či sa chce vrátiť, alebo chce slúžiť západnej buržoázii. Môže sa rozhodnúť sám. Socialistickým zriadením, socialistickým štátom neotrasie ani Gott a neotriasol ním ani nikto iný. Propaganda je načasovaná pred naším zjazdom a čertvie, aké hlúposti ešte povymýšľajú. Sú za to platení americkými dolármi, tak nech vymýšľajú, je to ich remeslo. My to hovoríme preto, aby naši ľudia boli imúnni a že sa nebojíme o týchto otázkach hovoriť. My nemáme čo skrývať.“

Prepis časti prejavu G. Husáka na XIV. zjazde ÚV KSČ v roku 1971

ÚPRIMNE SOM SI NORMALIZÁCIU ŽELAL

Keby emigrovala najznámejšia československá popová ikona, určite by to socialistickým Československom predsa len otriaslo, preto sa za

Karel Gott s bratmi Jiřím a Ladislavom Štáidlovcami

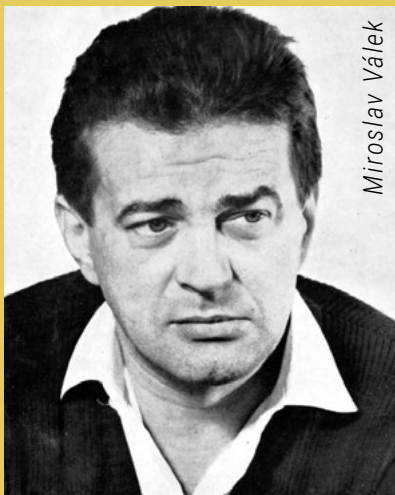
Gottom vypravili komunistickí vyjednávači a naznačili všetkým (tiež Jiřimu a Ladislavovi Štáidlovcovi), ktorí chceli na Západe zostať, že sa nad nimi sťahujú mraky. „Zároveň sme boli namaškrtení, ako sa s nami zachádzalo v Nemecku a Rakúsku, kde sme mali doslova naservírovaný červený koberec a mohli sme si vychutnávať plné športové haly,“ vysvetľoval neskôr spevák dôvody krátkej emigrácie.

A tak Gott napísal priamo Husákovi. „Pretože som sa v roku 1969 a 1970 postavil so všetkými svojimi spolupracovníkmi do radu tých, ktorí si úprimne želali normalizáciu občianskeho a kultúrneho života v našej krajine a tento postoj som jasne vyjadril činmi, stretával som sa doma na každom kroku s neprekonateľnými prekážkami,“ zdôvodňuje Gott v liste rozhodnutie emigrovať. „Pevne verím, že tak ako ja, tak aj obaja moji autori nájdeme

vo vašej osobe a vašej múdrosti porozumenie pre našu zložitú situáciu, ktorá nie je rozhodne ľahká," žiada Gott o zhovievavosť úrady, pokiaľ sa so svojimi spolupracovníkmi vrátia do Československa.

NIČ SA VÁM NESTANE

Komunistická Štátna bezpečnosť (ŠtB) údajne tiež počas spevákovho pobytu v zahraničí psychicky týrala jeho rodičov. „Napríklad v našom jevanskom dome zabavili všetky knihy a platne, doslova nám to tam vybielili. Po mojom návrate nám všetko vrátili," popisoval neskôr Gott v rozhovore. Hneď, ako sa spevák nevrátil zo Západného Nemecka, založila na neho ŠtB spis. „Husák nám ponúkol, že sa zaručí, že sa nám nič nestane, že nebudú žiadne sankcie a že to chce prerokovať v Prahe." A tak sa umelci skutočne vrátili domov.

Miroslav Válek

Miroslav Válek, minister kultúry SSR od roku 1969, bol v roku 1971 vymenovaný aj za člena Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska, čo posilnilo jeho vplyv na kultúrnu politiku Slovenska. Stal sa aj poslancom Federálneho zhromaždenia. V období tzv. normalizácie sa ako minister kultúry snažil o rozvoj a napredovanie slovenskej kultúry, bránil ju pred nepriaznivými vplyvmi a hrubými mocenskými zásahmi. Miroslav Válek bol slovenský básnik, publicista, prekladateľ,

významný reprezentant modernej slovenskej poézie a autor literatúry pre deti a mládež. Válekova poézia inšpirovala aj hudobníkov a spevákov, niektoré jeho básne boli zhudobnené, napríklad *Po písmenku* (Pavol Hammel), *Dáma so závojom* (Richard Müller), *Smutná ranná električka* (Marián Varga), *Jesenná láska* (Miroslav Žbirka).

'68 PUBLISHERS

Nakladateľstvo v roku 1971 založili **Zdena Salivarová Škvorecká** a jej manžel **Josef Škvorecký** v kanadskom Toronte. Začalo vydávať české originály, ako aj do angličtiny preložené Škvoreckého diela (*Príma sezóna, Zbabelci, Koniec nylonového veku, Tankový prápor*). Neskôr aj knihy českých a slovenských autorov, ktorí boli v Československu zakázaní. Vďaka tomu vznikla možnosť, aby sa knihy, ktoré tu vyšli, dostali k čitateľom u nás. V roku 1985 vyšla v '68 Publishers Kunderova *Neznesiteľná ľahkosť bytia*.

„Žiadna z kníh, ktoré som napísal ako mladý muž, vtedy nevyšla, až omnoho neskôr. Tankový prápor musel počkať do roku 1969, kedy ho po francúzsky vydal Gallimard. V Československu uverejnili len dve kapitoly, aj to s katastrofálnymi následkami. V roku Alexandra Dubčeka román vytlačili, ale prišli Rusi a sadzbu rozmetali. Po česky vyšiel Tankový prápor prvýkrát v roku 1971, sedemnásť rokov po tom, čo som ho napísal, v nakladateľstve mojej ženy '68 Publishers v Toronte,“ povedal Josef Škvorecký.

„Pozoruhodnú činnosť odštartoval v Kanade Josef Škvorecký hlavne tým, že založil akýsi utečenecký podnik nazvaný Nakladateľstvo '68 a ako prvé číslo vydal svoju knižku, aby si rýchlo prišiel na svoje, kým to skrachuje,“ uviedol redaktor Bohumil Roháček v Československom rozhlase 21. augusta 1971.

Zásady vydávania kníh '68 Publishers:

- vydávať zatiaľ len nevydané knihy českých a slovenských autorov tvoriacich v samizdate alebo exile;
- reedície vydávať len vtedy, keď sľubujú zisk;
- preklady nečeskoslovenských autorov vydávať len vtedy, keď sa venujú Československu.

Nakladateľstvo ukončilo svoju činnosť v roku 1993, celkom vydalo 224 knižných titulov, prevažne knihy exilových a samizdatových autorov.

Josef Škvorecký

HUDBA

Hudobná scéna na Slovensku v roku 1971 bola obrazom doby: plná talentu, napätia a kontrastov. Bola to éra, v ktorej sa stretávali dozvuky slobody s nastupujúcou kontrolou, no zároveň vznikali diela, ktoré dodnes patria k základom slovenskej modernej hudby. Rok 1971 tak zostáva dôležitým míľnikom – nielen ako historický fakt, ale aj ako svedectvo o sile umenia v neslobodných podmienkach. Rok 1971 už naplno patril obdobiu normalizácie. Mnohí hudobníci museli prejsť previerkami, niektorí mali zákaz vystupovania, iní boli vytlačení na okraj scény. Texty piesní sa kontrolovali, angličtina bola nežiaduca a experiment bol vnímaný s nedôverou. Napriek tomu slovenská hudobná scéna nestratila svoju vitalitu. Práve obmedzenia často viedli k hľadaniu skrytých významov, poetických metafor a hudobnej rafinovanosti.

PROGRESÍVNY ROCK A UMELECKÝ EXPERIMENT

Jedným z najvýraznejších fenoménov roku 1971 bolo Collegium Musicum. Pod vedením **Mariána Vargu** posúvalo hranice rocku smerom k vážnej hudbe. Dlhé inštrumentálne skladby, improvizácia, využívanie organu a klavíra a inšpirácia klasikmi ako Bach či Haydn robili z tejto skupiny výnimočný jav v celom Československu.

Collegium Musicum predstavovali umeleckú špičku a dokazovali, že aj v podmienkach socialistického štátu je možné vytvárať hudbu porovnateľnú so svetovou scénou.

Práve v tomto roku vydala vo vydavateľstve Opus aj svoj druhý album **Konvergencie**. Bol to prvý slovenský rockový dvojalbum. Nahrávali ho v štúdiu Československého rozhlasu v Bratislave v septembri a októbri 1971 a v tom istom roku sa predával na vianočnom trhu. Zároveň je to prvý album vydaný

Collegium Musicum, Konvergenca

novozaloženým vydavateľstvom Opus, ktoré vzniklo odlúčením od Supraphonu. Album zožal veľký úspech, predalo sa ho okolo 140 000 kusov, Marián Varga zaň dostal 250 000 Kčs na tantiémach.

Podobne osobitý bol aj **Dežo Ursiny**, ktorý sa v tomto období profiloval ako autor náročnej, introspektívnej hudby. Jeho tvorba bola síce umelecky mimoriadne hodnotná, no práve pre svoju nekonvenčnosť sa čoraz častejšie dostávala do konfliktu s oficiálnou kultúrnou politikou. Hoci sa meno Deža Ursinyho často spája s prelomovou slovenskou hudbou začiatku 70. rokov, jeho prvý skutočný autorský album *Pevnina detstva* z roku 1968 vyšiel až v roku 1973. Jeho anglické texty a umelecký prístup boli považované za nežiaduce a v tomto období mal obmedzené možnosti nahrávania a verejného pôsobenia.

PAVOL HAMMEL A PRÚDY

Pavol Hammel so skupinou Prúdy vydáva album s rovnomenným názvom. Ale práve tento album znamenal aj kľúčové zmeny v kapele. Po odchode Mariána Varga a ďalších členov vznikla nová zostava Prúdok.

V tomto roku skupina vydala piesne ako napríklad **Šesť starcov** a v Prahe začali vznikať skladby pre album **Som šťastný, keď ste šťastní**.

Prúdy sa pohybovali na pomedzí rocku a modernej populárnej hudby. Ich

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Můj rok 1971***.

Pokud se Vám ukáзка líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.